

**ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

**Гуманітарний факультет
Кафедра загального мовознавства та іноземних мов**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор – проректор
з науково-педагогічної роботи

_____ Б.О. Коробко
«   » _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ»
(назва навчальної дисципліни)

підготовки

бакалавра

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності

014 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА»

(шифр і назва спеціальності)

Робоча програма «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики» для студентів спеціальності 014 «Середня освіта». Складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова і друга іноземна мова)», підготовки бакалавра.

Розробник: Болотнікова А.П., доцент кафедри загального мовознавства та іноземних мов

Погоджено

Керівник групи забезпечення спеціальності _____ О.Л. Балацька

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загального мовознавства та іноземних мов

Протокол від « » вересня 2019 року № _____

Завідувач кафедри загального мовознавства та іноземних мов _____ (А.П.Болотнікова)

« » вересня 2019 року

Схвалено навчально-методичною радою факультету

Протокол від « » вересня 2019 року № _____

Голова навчально-методичної ради факультету _____ (В.В.Чернишов)

« » вересня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання денна	
Кількість кредитів – 3	<u>01</u> <u>Освіта</u>	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90			
Модулів – 2	Спеціальність <u>014</u> <u>Середня освіта</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	
		Семестр	
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>бакалавр</u>	8-й	
		Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	
		Самостійна робота	
60 год.			
Індивідуальна робота:			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30 / 60

2. Мета навчальної дисципліни

У освітній програмі «Середня освіта (англійська мова і друга іноземна мова)» визначено такі **компетентності та програмні результати** навчання: здатність використовувати на практиці професійні знання й практичні навички в галузі лінгвістики, оперувати науковою термінологією, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, володіти знаннями про систему мови взагалі, стосовно виділення галузей філології, уміти окреслювати коло їх основних проблем.

Мета: поглибити теоретичний і професійний рівень майбутнього лінгвіста, дослідника мови, забезпечити розширення загально лінгвістичної компетенції мовознавця, а також поглиблене вивчення актуальних проблем сучасної лінгвістики, ознайомити з її основними напрямками, ідеями і проблемами, методами дослідження в межах мовознавчої парадигми.

Завдання: узагальнити та систематизувати теоретичні знання про мову; ознайомити з новими течіями і напрямками лінгвістики XXI ст. та теоретико-категоріальним і методологічним апаратом сучасної лінгвістики; узагальнити історичні засади та чинники формування лінгвістики; систематизувати принципи сучасної лінгвістики; розглянути основні розділи сучасних мовознавчих досліджень; визначити наукову, концептуальну та мовну картини світу; систематизувати результат лінгвістичних досліджень у практиці викладання іноземних мов; узагальнити та систематизувати процеси концептуалізації і категоризації на основі спостереження мовних фактів; удосконалити інформаційну культуру студентів (уміння працювати зі словниками, підручниками, хрестоматіями та додатковою літературою, з залученням Інтернету тощо; поглибити навички критичного мислення у роботі із спеціальною літературою.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є цикл теоретико-практичних дисциплін: «Теоретичний курс іноземної мови», «Вступ до мовознавства», «Лінгвокраїнознавство», «Основи теорії мовної комунікації», «Філософія» тощо.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- поняття та терміни дисципліни;
- проблеми комунікативної, соціо-, психо- лінгвістики, її предмет, завдання, категорії, методологію;
- сутність, категорії лінгвістики, та її взаємозв'язок з іншими галузями знань;
- комунікативну, мовну та мовленнєву компетенції;
- мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку іноземної мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс сучасності.

уміти:

- володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю з першої та другої іноземної мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти) на рівні С, здатний вдосконалювати та підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті;
- формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії з дотриманням етичних норм, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації;
- визначити провідні тенденції у розвитку сучасного мовознавства;
- застосовувати методи комунікативної лінгвістики при аналізи комунікативних ситуацій: семіотичний аналіз, прагматичний аналіз, структурний аналіз, дискурс-аналіз, контент-аналіз, транзакційний аналіз.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний порогів рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
60-63	Е	Достатньо	Студент має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використання м основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобом оцінювання та методом демонстрування результатів навчання є стандартизовані тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ЗМІНА НАУКОВИХ ПАРАДИГМ У ЛІНГВІСТИЦІ

Тема 1. Сучасні теорії лінгвістики. Визначення наукової парадигми.

Практичне заняття №1.

Тема 2. Основні аспекти й напрямки психолінгвістики. Теорія психолінгвістики. моделі породження мовлення. Моделі сприйняття мовлення.

Практичне заняття №2.

Тема 3. Когнітивна лінгвістика. Концепт як центральне поняття сучасної антропологічної лінгвістики. Лінгвокультурологічне тлумачення концепту. Співвідношення термінів "концепт", "поняття", "значення". Концепт як основний складник мовної картини світу.

Практичне заняття №3.

Тема 4. Мовна картина світу як об'єкт лінгвокультурологічного вивчення.

Практичне заняття №4.

Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ГАЛУЗІ МОВОЗНАВЧОЇ НАУКИ

Тема 5. Комуникативна лінгвістика як новий напрям сучасних мовознавчих досліджень. Основні категорії комуникативної лінгвістики.

Практичне заняття №5.

Тема 6. Соціолінгвістика: основні напрями і тенденції.

Практичне заняття №6.

Тема 7. Дискурсологія в контексті розвитку сучасного мовознавства. Актуальні проблеми лінгвістики тексту. Теорія дискурсу. Структура дискурсу. Типологія дискурсу. Дискурс-аналіз як новітній метод лінгвістичних досліджень

Практичне заняття №7.

Тема 8. Теоретичні основи герменевтики, герменевтичне коло.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Зміна наукових парадигм у лінгвістиці												
Тема 1. Сучасні теорії лінгвістики	12	2	2			8						
Тема 2. Основні аспекти й напрямки психолінгвістики	12	2	2			8						
Тема 3. Когнітивна лінгвістика	12	2	2			8						
Тема 4. Мовна картина світу як об'єкт лінгвокультурологічного вивчення	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 1	45	8	8			29						
Змістовий модуль 2. Сучасні галузі мовознавчої науки												
Тема 5. Комунікативна лінгвістика як новий напрям сучасних мовознавчих досліджень	12	2	2			8						
Тема 6. Соціолінгвістика: основні напрями і тенденції	12	2	2			8						
Тема 7. Дискурсологія в контексті розвитку сучасного мовознавства	12	2	2			8						
Тема 8. Теоретичні основи герменевтики, герменевтичне коло	9	2				7						
Разом за змістовим модулем 2	45	8	4			31						
Усього годин	90	16	14			60						

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Семінарські заняття не передбачені	

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні теорії лінгвістики	2
2	Основні аспекти й напрямки психолінгвістики	2
3	Когнітивна лінгвістика	2
4	Мовна картина світу як об'єкт лінгвокультурологічного вивчення	2
5	Комунікативна лінгвістика як новий напрям сучасних мовознавчих досліджень	2
6	Соціолінгвістика: основні напрями і тенденції	2
7	Дискурсологія в контексті розвитку сучасного мовознавства	2
Разом		14

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Лабораторні заняття не передбачені	

12. Самостійна робота

Вагомим компонентом фундаментальної підготовки студентів є активне запровадження в систему академічної освіти їх самостійної теоретичної і практичної роботи.

Метою самостійної роботи студента є: навчитися аналізувати теоретичний матеріал, писати наукові дослідження, робити висновки.

Самостійна робота передбачає:

- попередню підготовку до практичних занять;
- виконання завдань і вправ в позааудиторний час;
- підготовку до обговорення окремих теоретико-практичних тем;
- самостійне вивчення окремих теоретичних тем курсу;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
- підготовка до складання іспиту.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні теорії лінгвістики	8
2	Основні аспекти й напрямки психолінгвістики	8
3	Когнітивна лінгвістика	8
4	Мовна картина світу як об'єкт лінгвокультурологічного вивчення	5
5	Комунікативна лінгвістика як новий напрям сучасних мовознавчих досліджень	8
6	Соціолінгвістика: основні напрями і тенденції	8
7	Дискурсологія в контексті розвитку сучасного мовознавства	8
8	Теоретичні основи герменевтики, герменевтичне коло	7
Разом		60

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний), наочні (демонстративний, ілюстративний) та практичні (метод проблемного викладення, частково-пошуковий, або евристичний, дослідницький, аналітичний, дедуктивний) методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання під час групових консультацій, практичні – при здійсненні студентами самостійної роботи та виконанні індивідуальних завдань.

Активні методи навчання: диспут, дискусія, мозковий штурм, рольові ігри тощо.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час практичних занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань

студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті.

Модульний контроль має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Методи усного контролю – це бесіда, розповідь, роз'яснення, читання тексту. Усний контроль як поточний проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Контроль органічно поєднується з повторенням пройденого, є засобом для закріплення знань та умінь, розвитку мови, пам'яті, мислення студентів.

Методи письмового контролю (самостійна і контрольна робота, твір, есе, реферат) забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння матеріалу, оскільки вимагають комплексу знань і вмінь студента. У письмовій роботі студентів необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних завдань, проблем, давати оцінку.

Дидактичний тест (тест досягнень) – це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами.

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового заліку.

16. Розподіл балів, які отримують студенти за дисципліну

Поточне оцінювання, тестування та самостійна й індивідуальна робота							Семестровий залік	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
10	10	10	10	10	10	10	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них до 70 балів студент може отримати впродовж семестру, решта 30 балів припадає на підсумковий контроль.

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються так (розподіл орієнтовний): робота на практичних заняттях (відповіді на заняттях, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять).

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є семестровий залік. Він здійснюється у формі письмового тесту відповідно до вимог Положення «Про організацію освітнього процесу в ПолтНТУ».

17. Методичне забезпечення

1. Положення «Про семестровий контроль у Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка».

2. Інструктивно-методичні матеріали для проміжного і підсумкового контролю знань.

18. Рекомендована література

Базова

1. Бахтин, М.М. Собрание сочинений: в 7 т. М. : Русские словари, 1996. Т. 5: Проблема речевых жанров. С. 159–206.

2. Бацевич, Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики. Львів : Вид. центр Львівськ. нац. ун-ту, 2003. 247 с.

3. Бацевич, Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К. : ВЦ "Академія", 2004. 344 с.

4. Дейк, ван Т.А. Язык. Познание. Коммуникация. М. : Прогресс, 1989. 310 с.

5. Дискурс іноземномовної комунікації: / під заг. ред. Кусько К. Я. Львів, 2001. 495 с.

6. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / під заг. ред. Шевченко І.С. –Х. : Константа, 2005. 356 с.

7. Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії: Монографія. Вид. 2-ге, випр. і доп. Донецьк: ДонНУ, 2007. 219 с.

8. Макаров, М.Л. Основы теории дискурса. М : Гнозис, 2003. 280 с.

9. Селіванова, О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.

Допоміжна

1. Белова А. Д. Лінгвістичні перспективи і прогнози у XXI столітті. *Лінгвістика XXI століття : нові дослідження і перспективи*. № 1. 2006. С. 22–32.

2. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика (Курс лекций по английской филологии). Тамбов : Изд-во Тамбовского ун-та, 2000. 123 с.

3. Воронцова Н. Г. Комунікативна інтеракція зі стороннім реципієнтом: лінгвопрагматичний та когнітивний аспекти (на матеріалі англійської мови) : монографія. Кременець : ВЦ КОГП ім. Тараса Шевченка, 2009. 246 с.

4. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу. К. : Логос, 2004. 284 с.

5. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. 477 с.

6. Корнилов О. А. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов. М. : ЧеРо, 2003. 349 с.

7. Современная американская лингвистика: Фундаментальные направления. М.: Едиториал УРСС, 2006. 480 с.

8. Barsalou L. W. Flexibility, structure, and linguistic vagary in concepts : manifestations of a compositional system of perceptual symbols. *Theories of memory*. UK. : Lawrence Erlbaum associates, 1993. P. 29–101.

9. Evans V. Cognitive linguistics. An introduction. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 830 p.

10. Jackendoff R. Semantics and Cognition. Cambridge (Mass). MIT Press, 1983. 283 p.
20. Murphy G. L. The big book of concepts. Cambridge, MA : MIT Press, 2004. 568 p.
21. Wierzbicka A. Semantics, culture, and cognition : universal human concepts in culture-specific configurations. New York, Oxford : Oxford University Press, 1992. 487 p.

19. Інформаційні ресурси (електронні версії в НТБ ПолтНТУ)

1. <http://www.linguistics-online.com>
2. <http://www.edufind.com/english/>
3. <http://web2.uvcs.uvic.ca/elc/studyzone/>
4. <http://www.askoxford.com>
5. <http://www.usingenglish.com>
6. <http://www.britishcouncil.org/learningenglish.htm>
7. <http://www.superlinguist.com>
8. <https://www.ethnologue.com>
9. <http://www.psyc.leeds.ac.uk/research/metaphor/>
10. <http://www.linguistics-online.com>
11. <http://www.askoxford.com>
12. <http://www.britishcouncil.org/learningenglish.htm>